

Registrering naturverdier, Åfjord kommune
- Skola, Brennholmen, Årnes og Mariaplassen

August 2019

Oppdragsnavn: Åfjord NiN-kartlegging

Dokument nr:

Filnavn: Åfjord kartlegging

Revisjon				
Dato	13.08.2019			
Utarbeidet av	Helga Hole			
Kontrollert av	Geir Langelo			
Godkjent av	Geir Langelo			
Beskrivelse				

Innholdsfortegnelse

FORORD.....	4
SAMMENDRAG	5
<i>Bakgrunn og formål</i>	<i>5</i>
<i>Datagrunnlag.....</i>	<i>5</i>
<i>Metode.....</i>	<i>5</i>
<i>Verdisetting:.....</i>	<i>5</i>
<i>Registreringer</i>	<i>5</i>
OMRÅDER.....	6
<i>Årnes</i>	<i>6</i>
<i>Skola.....</i>	<i>7</i>
<i>Brennholmen.....</i>	<i>8</i>
Verdivurdering	14
<i>Mariaplassen</i>	<i>15</i>
Verdivurdering	20
Natur i Norge - verdivurdering	21
<i>Eksempel Kystlynghei.....</i>	<i>23</i>

FORORD

I forbindelse med nye reguleringsplaner i Åfjord kommune har Natur og Samfunn AS utført naturkartlegging av fire områder, Skola, Brennholmen, Årnes og Mariaplassen. Feltarbeidet ble utført av Helga Hole og Amanda Andersen i Juli 2019. Rapporten er utarbeidet av Helga Hole.

SAMMENDRAG

Bakgrunn og formål

På oppdrag fra Åfjord kommune har Natur og samfunn AS utført naturkartlegging på fire forskjellige områder.

Datagrunnlag

Det er utført innsamling av eksisterende data og feltundersøkelser. Planavgrensing er satt av oppdragsgiver.

Metode

Miljødirektoratets instruks for NiN-kartlegging (Natur i Norge) 2019 blir brukt som grunnlag for naturkartleggingen. Natur i Norge er et type- og beskrivelsessystem for all variasjon i naturen. Eventuelle lokaliteter vil bli kartfestet i Miljødirektoratets innsynsløsning for NiN-kartlegging, og kartfiler kan hentes ut derfra til bruk i andre kartløsninger. Rødlistede arter vil bli registrert i Artsdatabankens Artskart. Fremmedarter i kategoriene "potensiell høy risiko", "høy risiko", og "svært høy risiko" vil kartfestes.

Verdisetting:

Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks avgrenses og kvalitetvurderes etter instruks for 2019.

Registreringer

På Brennholmen er det funnet lokaliteter av fattig og intermediær kystlynghei og strandeng i øvre geolitorale og supralitorale. Ved Mariaplassen er det kalkbjørkeskog, strandeng i øvre geolitorale og supralitorale og fattig kystlynghei. På Skola og Årnes er det ikke funnet viktige naturtyper.

OMRÅDER

Årnes

Området ligger langs elva ved Melan. Et område på ca 1,2 daa hovedsaklig bestående av skog med en tursti som deler skogen i to. Området har vært et gammelt tunområde, med gamle tuntrær av osp spredt på begge sider av stien. Skogen består for det meste av hegg og gråor. Mot elva er området bratt og tett bevokst. Her har det blitt dumpet hageavfall og det ble gjort funn av fremmedarten parkslirekne. Denne fremmedarten sprer seg lett og har status *Svært høy risiko (SE)* i fremmedartlista. Nord i området ble det registrert et velutviklet lungeneversamfunn, hovedsaklig på hegg og rogn. Godt utviklede lungeneversamfunn indikerer kontinuerlig høy luftfuktighet, og slike områder huser ofte krevende og sjeldne arter. Selv om det ikke ble observert rødlistearter under feltundersøkelsen, kan man ikke utelukke at slike kan finnes i området.

Det ble ikke registrert andre spesielle naturverdier i området.

Figur 1 Oversiktsbilde av funn i området

Figur 2 Lungenever

Skola

Området ligger langs fylkesvei 723, nedenfor Imsafjellet. Det er et tidligere myrområde som ser ut til og være grøftet på 1960-70-tallet. Det er fremdeles noe intakt myr, samt noe gammel fattig sumpgranskog, men arealet er lite, og vil derfor ikke kunne utfigureres i NiN og vil ha liten verdi. Størstedelen av området er barskog (gran) og i hogstfeltene finnes det mye bjørk.

Nedenfor Engmyrfjellet er det arealer med gammel furuskog med døde trær som strekker seg inn på området. Dette vil mest sannsynlig ha stor verdi.

Det ble ikke registrert viktige naturtyper i selve tiltaksområdet, men det er trolig en gammel furuskog ovenfor bergknausen opp mot Engmyrfjellet.

Figur 3 Kart over planområdet som viser eventuell verdifull skog

Brennholmen

Brennholmen er en stor holme med nakent strandberg mot sjøen, kystlynghei, strandeng og noe skog. Kystlyngheia er dominerende men kan være vekslende med små partier med myr. Det er tydelig lang tid siden det har vært beiting eller brenning på holmen.

Rundt nesten hele øya er det mye nakne strandberg ned mot sjøen, med lite til ingen vegetasjon, før det går over i kystlynghei med røsslyng, heigråmose, kvitrull og lys og grå reinlav i mer tørkeutsatte områder.

Figur4 Kystlynghei med nakent berg i dagen

Området i øst er noe opparbeidet mark med fritidsbebyggelse på med kystlynghei rundt. Einer og bjørker i utkant av fritidsbebyggelsen viser at området ikke lenger blir holdt i hevd på samme måte som før. Rydningsrøyser dekket av mose og lav ligger helt øst på øya.

Figur 5 Rydningsrøys dekket av mose og lav

Figur 6 Fritidsbebyggelse med opparbeidet areal under gjengroing

Kystlyngheia er for det meste dominert av heigråmose og lyngen er i degenerativ fase. Krekling, einer, noe bjørk er spredt ut over området. På de mer flate områdene finnes det noen våtere partier med myr vekslende innimellom. Røsslyng, rome og tepperot finner man jevnt over hele området med noen partier med tiriltunge, bjønnskjegg og småmarimjelle innimellom.

Figur 7 Kystlynghei sett mot Brenna

Ett individ av orkideen nattfiol ble funnet området, mens orkideen flekkmarihånd ble funnet jevnt over øya.

Figur 8 Orkideen Flekkmarihånd funnet nedenfor en kolle

Midt på øya finner man en løvskog med bjørk, gråor og noen osper.

Området i øst dominert av heigråmose og lyngen er i degenerativ fase. Her er ligget våte parti på terrasser i terrenget. Artene tepperot, krekling og røsslyng ligger jevnt sammen med mosen nedover til sjøen. Her er orkideen flekkmarihånd med jevne mellomrom. Tiriltunge, bjønnskjegg og småmarimjelle kommer frem innimellom.

Figur 9 Kystlynghei ut mot lyktodden

Sør i området ligger en strandeng i øvre geolitoral og supralitoral med blant annet artene burot, mjødukt, tiriltunge, gåsemure og fuglevikke. Strandkanten mot vest er større steiner og hardere utsatt for været og sjøen mens strandkanten mot øst er skjermet og består av fin sand.

Figur 10 Strandengen sett fra vest

Strandengen fungerer som gang til den siste kystlyngheia. Denne er dominert av heigråmose, lyng i degenerativ tilstand, med røsslyng, heigråmose, kvitrull og lys og grå reinlav i mer tørkeutsatte områder. På dette området finner man et større innslag urter, spesielt rundt vannet. Rødkløver, fuglevikke og blåkløkke finner man en del av og helt i øst er der mye nattfiol. Tepperot, tiriltunge og rosenrot finner man jevnt over området.

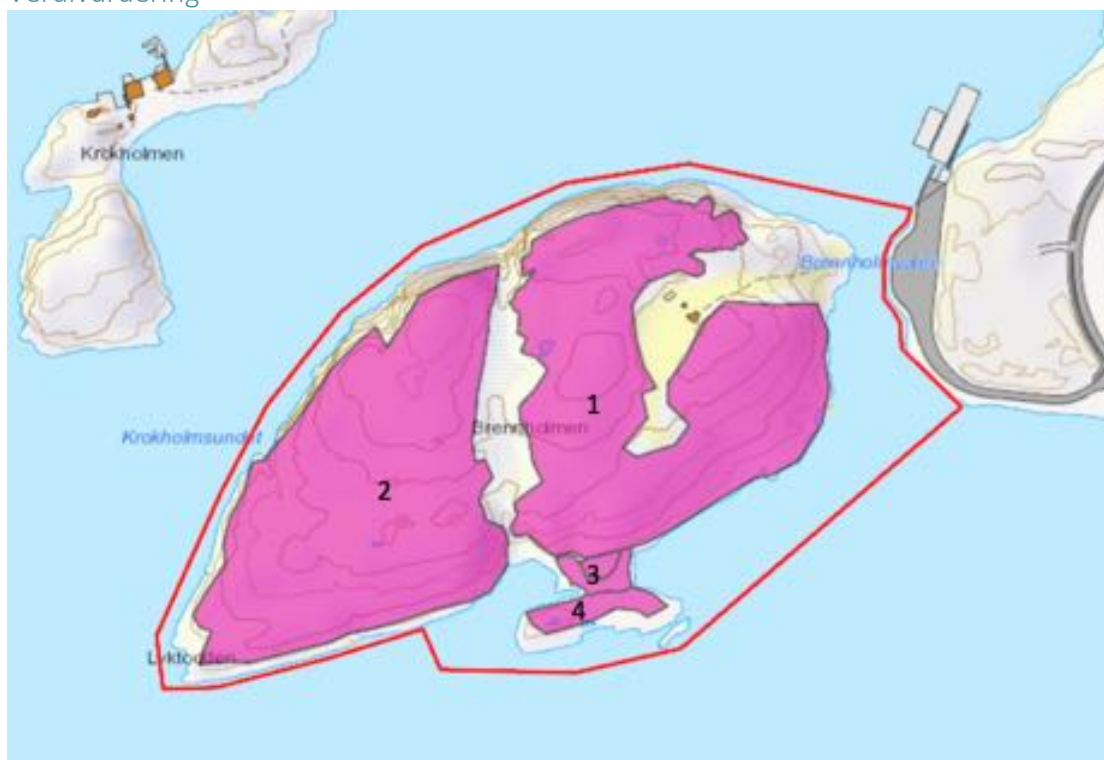

Figur 11 Mer urterik kystlynghei

Figur 12 Tepperot, tiriltunge og rosenrot

Verdivurdering

Figur 13 NiN-kartlag som viser funn

Tabell 1 tabell med naturtyper funnet i planområdet

Funn nr	Naturtype	Kartleggingsenhet	Størrelse (m ²)	Lokalitetskvalitet	Naturmangfold vurdering	verdivurdering
1	Kystlynghei	Kalkfattig kystlynghei	48237	moderat	moderat	Moderat kvalitet
2	Kystlynghei	Kalkfattig kystlynghei	48156	moderat	moderat	Moderat kvalitet
3	Strandeng	Øvre geolitoral og supralitoral	1094	god	moderat	Høy kvalitet
4	Kystlynghei	Intermediær kystlynghei	2013	moderat	lite	Lav kvalitet

Mariaplassen

Området ligger langs sjøen og består av noe dyrket mark mellom fritidsboliger, kystlynghei, strandeng og skog. Kystlyngheia som finnes både nord og sør i tiltaksområdet blir vurdert til å være kalkfattig kystlynghei. Skogsområdet sør i området består av kalkbjørkeskog.

Langs sjøen finner man en strandeng som avgrenses mot tilkomstveien som går innover langs stranden. Her finner man arter som burot, fjærekoll, krypkvein, mjødurt og gåsemure.

Figur 14 Strandeng i øvre geolitoral og supralitoral

Området i nord er prega av lyng i moden fase med innslag av lyng i degenereringsfase og noe i pionerfase. Området er dominert av røsslyng og krekling med innslag av heigråmose, kvitrull og lys og grå reinlav i mer tørkeutsatte områder.

Figur 15 Kystlynghei nord i området

Der er noen få områder med tepperot og tiriltunge, samt noen individer med flekkmarihånd. Området ser ikke ut til lenger å holdes i hevd, med bjørk og einer som vokser stedvis.

Figur 16 Einer vokser stedvis i kystlyngheia

En dyrket jordbruksmark deler området i to og ved Søre Barøy kommer man inn i en bjørkeskog. Området er relativt flatt og man finner enkelte seljetrær og noen enkelte unge almtrær innimellom bjørkene.

Figur 17 Kalklågurt bjørkeskog

Bjørkeskogen er en kalklågurtskog med kalkrike arter som stortveblad, firblad, hengeaks, liljekonvall og rødflangre. Noe blåbærlyng kan finnes helt i utkantene av området, sammen med einer.

Figur 18 Kalkbjørkeskog

Bjørkeskogen går over i kystlynghei igjen som er prega av lyng i moden fase med innslag av lyng i degenereringsfase og noe i pionerfase. Området er dominert av røsslyng og krekling med innslag av heigråmose, kvitrull og lys og grå reinlav i mer tørkeutsatte områder. Kystlyngheia har forekomster av flekkmarihand, rome, noe blålyng og noen få spredte forekomster av småmarimjelle.

Figur 19 Kystlyngheia som går inn i kalkbjørkeskogen

Verdivurdering

Figur 20 NiN-kartlag over funn

Tabell 2 tabell med naturtyper funnet i planområdet

Funn nr	Naturtype	Kartleggingsenhet	Størrelse (m ²)	Lokalitetskvalitet	Naturmangfold vurdering	verdivurdering
1	Strandeng	Øvre geolitorale og supralitorale	901	god	lite	Moderat kvalitet
2	Kystlynghei	Kalkfattig kystlynghei	1796	moderat	lite	Lav kvalitet
3	Kystlynghei	Kalkfattig kystlynghei	637	moderat	lite	Lav kvalitet
4	Kalkbjørkeskog	Kalklågurtskog	6243	moderat	lite	Lav kvalitet
5	Kystlynghei	Kalkfattig kystlynghei	1694	moderat	lite	Lav kvalitet
6	Kystlynghei	Kalkfattig kystlynghei	1322	moderat	lite	Lav kvalitet

Natur i Norge - verdivurdering

Natur i Norge (NiN)-kartlegging er en utvalgskartlegging, der kun arealene som tilfredsstiller kriteriene for en Naturtype etter Miljødirektoratets instruks skal kartfestes. Instruksen beskriver kartlegging av 105 Naturtyper, hvorav 82 er rødlistet i henhold til Norsk Rødliste for Naturtyper 2018 (Artsdatabanken) mens 23 er fastsatt etter anbefaling fra en ekspertgruppe bestående av Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og NTNU Vitenskapsmuseet. Artsdatabanken og Naturhistorisk museum i Oslo har deltatt som NiN-rådgivere i ekspertgruppa. Metoden for å vurdere lokalitetskvalitet er utarbeidet av en tilsvarende ekspertgruppe.

Definisjonene av Naturtypene som er gitt i kartleggingsinstruksen skal alltid danne grunnlag for utfigurering av Naturtypene. Definisjonene er gitt i naturtypenes beskrivelser i form av en tabell med NiN-hovedtyper, NiN-grunntyper, NiN-kartleggingsenheter og variabler.

Kartleggingsinstruksen angir også målestokk for kartlegging, minsteareal for utfigurering av Naturtyper og metode for fastsetting av lokalitetskvalitet for hver Naturtype.

I kartlag Naturtyper skal variabler registreres som dokumentasjon for avgrensning av Naturtypen (definerende variabler) og for vurdering av lokalitetskvalitet. For vurdering av lokalitetskvalitet skal det registreres variabler som beskriver lokalitetens tilstand og lokalitetens naturmangfold. Hvilke variabler som skal registreres er angitt i Naturtypens beskrivelse. Det er kun disse variablene som er tilgjengelig for registrering i NiNapp. Variablene omfatter både variabler fra beskrivelsessystemet og lokale komplekse miljøvariabler (LKM) fra NiN, samt enkelte andre variabler, for eksempel forekomst av rødlistede arter. Alle variabler skal registreres og krever derfor en aktiv handling i NiN-app. Dersom det ikke forekommer fremmedarter i en polygon, registreres 7FA Fremmedartsinnslag med trinnet 0 – "Uten fremmedarter". Unntaket er variablene Antall menneskeskapte objekter (MdirPRAM), Arealbrukskategorier (5AB) og Bygningstyper (5BY), disse skal kun registreres ved forekomst.

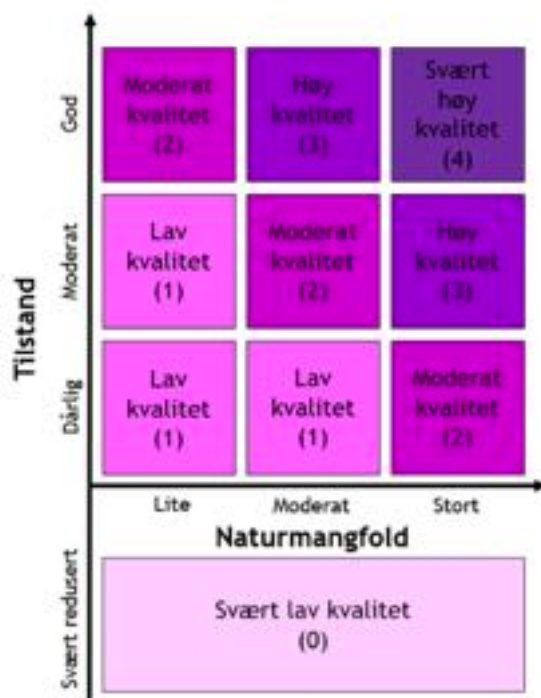
Lokalitetens størrelse inngår som variabel for å vurdere lokalitetskvalitet for mange Naturtyper. Størrelse blir automatisk generert i NiNapp, og skal ikke registreres i seg selv.

Formålet med å vurdere og registrere lokalitetskvalitet i lokaliteter med Naturtyper er å få frem forskjeller i økologiske kvaliteter mellom ulike lokaliteter av samme Naturtype. Metoden for å vurdere lokalitetskvalitet bygger på naturfaglige kriterier.

På bakgrunn av ulike variabler skal lokalitetens *tilstand* og *naturmangfold* vurderes og skåres på hver sin akse (figur 21). Deretter skal de to aksene vektes for å gi én samlet skår for lokalitetskvalitet i henhold til figur 21. For eksempel vil moderat tilstand og stort naturmangfold gi høy kvalitet. Skår på hver av aksene må regnes ut av kartleggeren basert på registrerte variabler, mens den samlede skåren beregnes automatisk i NiN-app.

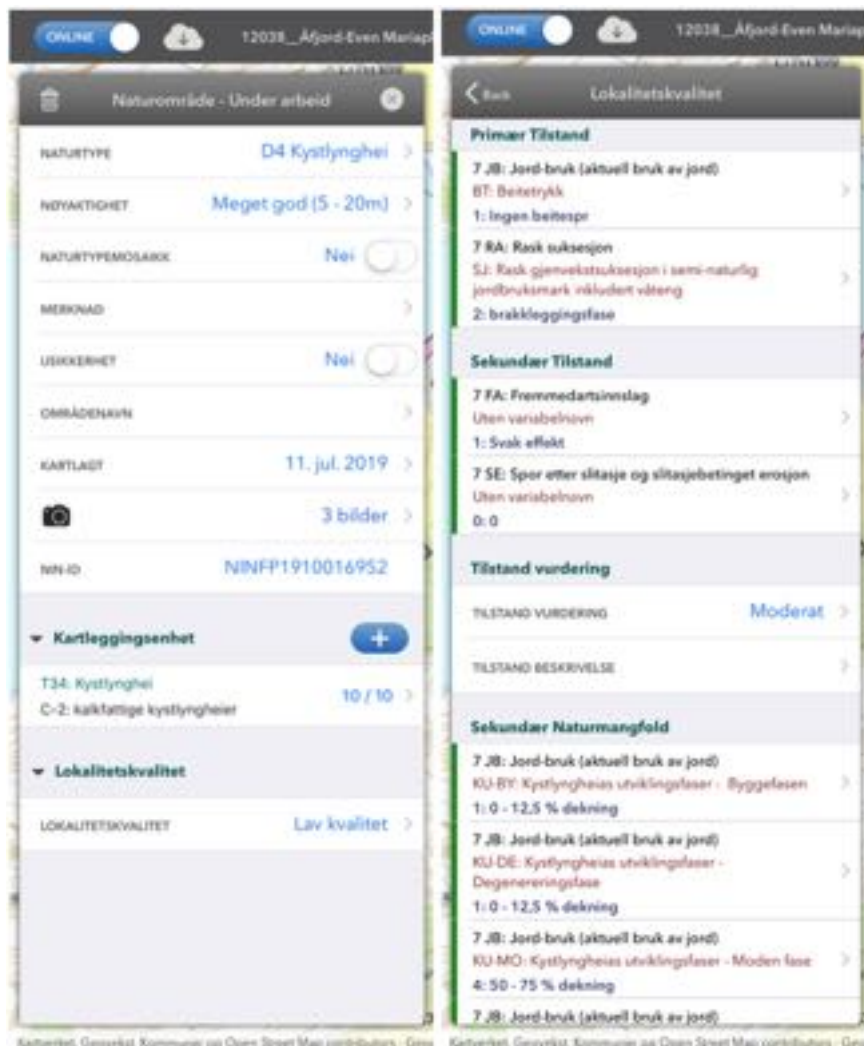
Variablene som inngår i vurdering av tilstand skal alltid registreres. Dersom tilstand skåres til "svært redusert", skal ikke naturmangfold vurderes og angitte variabler for dette registreres heller ikke. "Svært redusert" tilstand gir "svært lav" lokalitetskvalitet. Dersom tilstand skåres

til "dårlig", "moderat" eller "god" vurderes også naturmangfold, og samlet lokalitetskvalitet blir "lav", "moderat", "høy" eller "svært høy".

Figur 21 Vurdering av lokalitetskvalitet

Hvilke variabler som ligger til grunn for vurdering av tilstand og naturmangfold er angitt for hver Naturtype. For hver variabel er det oppgitt hvilket variabeltrinn som kreves for hver skår på aksene for henholdsvis tilstand og naturmangfold. Alle variabler skal registreres i felt. For hver av aksene er det oppgitt primære variabler og sekundære variabler, hvor de primære teller mest og de sekundære teller mindre.

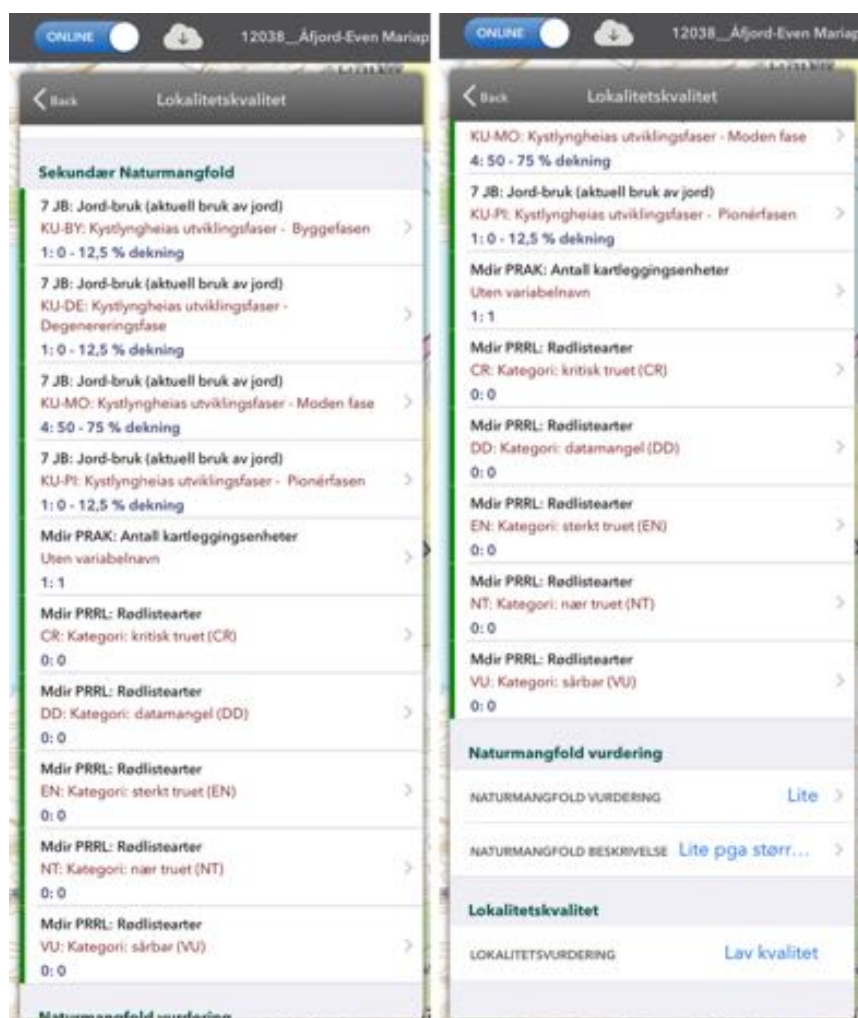
Primær tilstand og sekundær tilstand er variabler som er med på å bestemme «verdien» av et område. Disse blir lagt sammen via tabellen

Figur 22 NiN-Appens variabler og verddivurdering

Tabellen under gir oversikt over variabler og grenseverdier brukt for å vurdere tilstand.

	Rask suksesjon (7RA-SJ)*	Beitestrykk (7JB-BT)	Fremmedarts-innslag (7FA)	Slitasje (7SE)
Primær/sekundær	P	P	S	S
God	1	2,3		
Moderat	2	1,4	God til Moderat: 2,3,4,5,6	God til Moderat: >1
Dårlig	3	5	Moderat til Dårlig: 3,4,5,6	Moderat til Dårlig: >1
Svært redusert	4	6	Dårlig til Svært redusert: 5,6	

Figur 23 Tabell som bestemmer tilstanden til et område

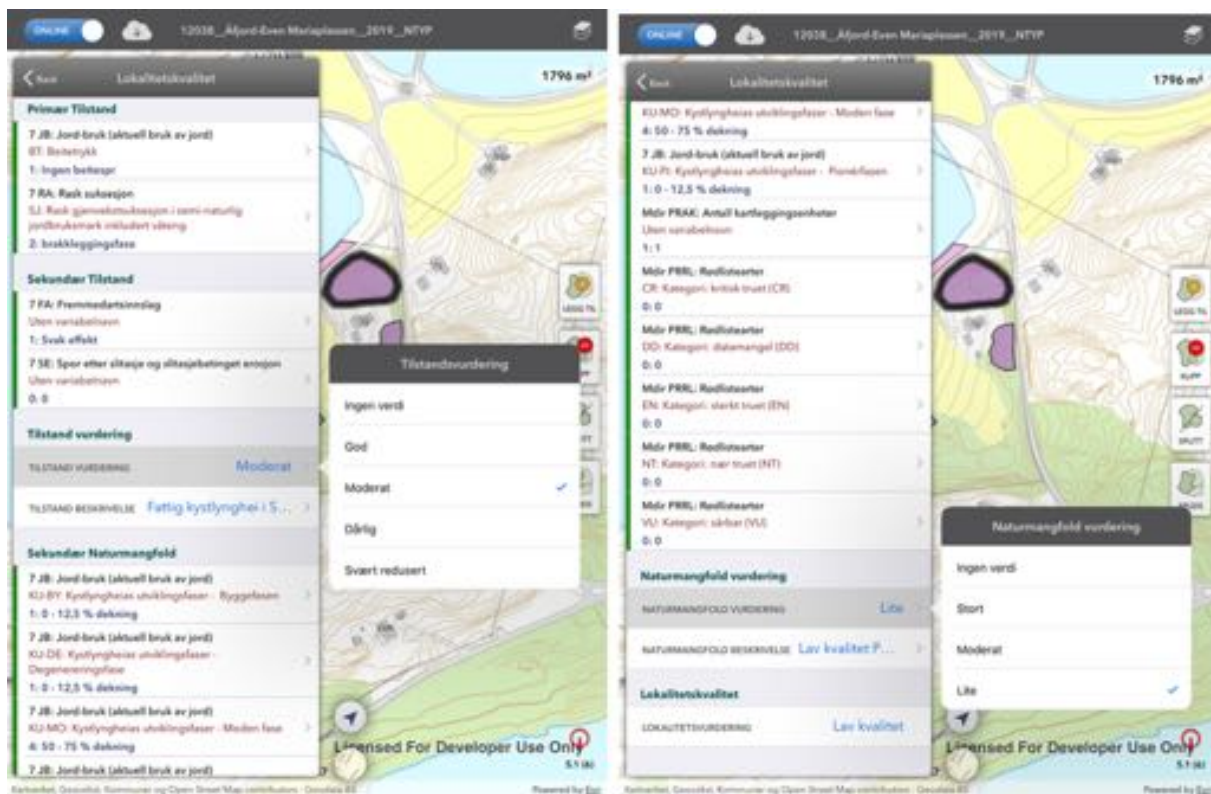
Figur 24 Viser variablene for kystlyngheias naturmangfold

Naturmangfold

Naturmangfold vurderes ikke dersom lokalitetens tilstand er vurdert som «svært redusert». Tabellen under gir oversikt over variabler og grenseverdier brukt for å vurdere naturmangfold.

	Størrelse*	Rødliste-arter (MdirPRRL)**	Antall NiN-kartleggingsenheter (MdirPRAK)	Kystlyngheias utviklingsfaser (7JB-KU-PI, NY, MO, DE)
Primær/sekundær	P	S	S	S
Stort	>300.000 m ² (>1.000.000 m ²)	Moderat til Stort: ≥1 (2) NT/VU/EN/CR	Moderat til Stort: ≥3 enheter	Moderat til Stort: ≥3 faser
Moderat	30.000-300.000 m ² (50.000-1.000.000 m ²)	Lite til Moderat: ≥1 NT/VU/EN/CR	Lite til Moderat: ≥2 enheter	Lite til Moderat: ≥2 faser
Lite	<30.000 m ² (<50.000 m ²)			

Figur 25 tabell som bestemmer tilstanden til et område

Figur 26 tilstand vurdering og naturmangfold vurdering blir automatisk regnet ut og man får lokalitetsvurderingen.